

ЯКІСНІ ТА КІЛЬКІСНІ МОРФОЛОГІЧНІ ПОКАЗНИКИ УРАЖЕННЯ ТА РЕПАРАЦІЇ ПРИ АНАЛІЗІ ПАТОЛОГІЧНИХ ЗМІН ЗА ІДІОПАТИЧНОГО АСЕПТИЧНОГО ОСТЕОНЕКРОЗУ ГОЛОВКИ СТЕГНОВОЇ КІСТКИ У ДОРΟΣЛИХ.

Григоровський В.В., Ніршберг О.Є.

ДУ "Інститут травматології та ортопедії НАМНУ", м. Київ

Вступ. Відомі з літератури дослідження патоморфологічних змін головки стегнової кістки за ідіопатичного асептичного остеонекрозу свідчать про значні варіації вираженості проявів як ознак ішемічного ураження тканин, так і ознак відновлення пошкоджених структур. Докладного морфометрично-статистичного аналізу патологічних змін у головках стегнових кісток хворих на ідіопатичний асептичний остеонекроз (АОН) за квантифікованими морфологічними показниками дотепер не проводилося.

Метою роботи було – на основі патоморфологічних досліджень розробити комплекс квантифікованих (параметричних та непараметричних) показників, що сукупно об'єктивно характеризують стан тканин та патологічних процесів у головці стегнової кістки, ураженої АОН, та капсулі кульшового суглоба – для визначення їхніх статистичних характеристик – середніх параметрів та частоти трапляння випадків з окремими градаціями вираженості.

Матеріалом дослідження послужили тканини кульшових суглобів (головки стегнових кісток, фрагменти суглобової капсули) від 28 хворих (31 головок), яким виконували ендопротезування з приводу ідіопатичного АОН. Досліджували гістотопографічні препарати головок, пофарбовані гематоксилін-еозином. Сформовано кілька груп морфологічних показників, які різнобічно характеризують стан тканин, насамперед головки стегнової кістки.

Результати дослідження. Перша група показників відображає макропатологію та топографію патологічних змін у головці стегнової кістки: ступінь деформації суглобової поверхні (низький або високий), топографічний варіант осередку некрозу (один великий чи кілька більш дрібних), вміст самого осередку (некроз, що піддається реосифікації або демаркації), вторинні зміни, прикордонні до осередку остеонекрозу (зона демаркації, зона фіброзування та реосифікації, волокнисто-хрящові вузли, фіброзні вузли, кісти тощо). Група показників, які різнобічно характеризують стан ураженої кісткової тканини головки. Це параметричні показники: обсяг (площа в зрізі) осередку АОН, що визначається у кв. мм, обсяг (площа) ділянок зони організації (реактивних та репаративних змін) перифокальної до осередку АОН, у кв. мм, ширина зони організації (реактивних та репаративних змін) перифокальної до осередку АОН, у мм. Показники, що характеризують патологічні зміни в зоні організації осередку АОН, включають характер будови зони організації, тобто лише ознаки фіброзування медулярних порожнин та реосифікації трабекул, або ознаки демаркації та інкапсуляції; вираженість неспецифічного продуктивно-інфільтративного запалення в зоні організації (низька або висока); вираженість апоозиційного остеогенезу на поверхні некротизованих кісткових перекладок (ступінь низький, середній, високий); вираженість остеорезорбції в зоні організації (низька, висока). Характеристики патологічних змін суглобового хряща головки відображають ступінь вираженості (низький, середній, високий) та поширеність дистрофічно-деструктивних змін хряща як над осередком АОН, так і поза осередком АОН, а також деформації суглобової поверхні головки включно ознаки механічного пошкодження хряща та субхондральної пластинки. В разі наявності у біоптаті фрагментів суглобової капсули, враховували ступінь активності неспецифічного синовііту.

Висновок. Застосування комплексу параметричних та непараметричних морфологічних показників, стану тканин головки та капсули кульшового суглоба у хворих на АОН дозволило визначити раніше не відомі особливості патоморфології ураження, їхню частоту трапляння у матеріалі біопсійно-гістологічних досліджень та відкриває перспективу кореляційного аналізу зв'язків між окремими морфологічними показниками.